

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

02.12.2020. Nr. 1.7-2/1306
Uz 23.09.2020. Nr.1-58/637
Uz 23.09.2020. Nr.1-58/638

Ventspils pilsētas domei

Par līdzdalību saglabāšanu kapitālsabiedrībās

Konkurences padome (turpmāk - KP) ir saņēmusi Ventspils pilsētas domes vēstules, kurās lūgts KP sniegt viedokli par pašvaldības veiktajiem līdzdalību izvērtējumiem SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” un PSIA „Ventspils poliklīnika”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Nemot vērā, ka pašvaldība ir veikusi VPIL 88.panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, KP sniegs viedokli (atzinumu) par pašvaldības veikto izvērtējumu atbilstību VPIL 88.panta noteikumiem.

Attiecībā uz pašvaldības veikto juridisko un ekonomisko izvērtējumu par līdzdalības saglabāšanu SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”, KP norāda turpmāko.

SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” ir daudzprofilu reģionālā slimnīca, kura tika izveidota 2010.gadā, apvienojot PSIA „Ventspils slimnīca” un AS „Talsu slimnīca”. Tā atbilst 4.līmeņa ārstniecības iestādei un ir 1 no 7 reģionālajām slimnīcām valstī.

Pašvaldība izvērtējumā par līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā norādījusi, ka 2010.gadā starp Ventspils pašvaldību un SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” tika noslēgts deleģēšanas līgums uz 10 gadiem par pašvaldības funkcijā (nodrošināt veselības aprūpes pieejamību) ietilpstošu valsts pārvaldes uzdevumu realizēšanu, sniedzot neatliekamo medicīnisko palīdzību, ambulatoro un stacionāro veselības aprūpi Ziemeļkurzemes reģiona iedzīvotājiem, apkalpojot Ventspils pilsētu, kā arī Ventspils, Talsu, Dundagas, Mērsraga un Rojas novada iedzīvotājus.¹ 2015.gadā kapitālsabiedrība noslēgusi deleģēšanas līgumu arī ar Talsu novada domi.

Neatliekamā medicīniskā palīdzība tiek nodrošināta septiņos profilos – internajā medicīnā, ķirurģijā, anestezioloģijā, ginekoloģijā/dzemdniecībā, traumatoloģijā, neiroloģijā un pediatrijā. Uz slimnīcas bāzes izveidoti arī reģionāli centri tādos palīdzības veidos kā

¹ Saskaņā ar izvērtējumā norādīto informāciju, šobrīd tiek veikts deleģēšanas līguma pagarināšanas vai jauna līguma slēgšanas nepieciešamības izvērtējums un saskaņošanas process.

diagnostika, neiroloģija (insulta vienība), traumatoloģija, ortopēdija, infekciju slimības un otolaringoloģija. Visas Kurzemes ietvaros Ventspilī esošā slimnīca sniedz palīdzību arī oftalmoloģijā, nefroloģijā un mugurkaula ķirurģijā.

Nododot privātajam sektoram kapitālsabiedrības funkcijas, pastāv risks, ka Ventspils pilsētas un novada iedzīvotājiem jaunais tirgus dalībnieks nespēs nodrošināt tik plašu pakalpojumu klāstu vienuviet, kā arī nebūs ieinteresēts veikt apjomīgus ieguldījumus ārstniecības un diagnostikas iekārtu iegādē, līdz ar to būs apdraudēta iedzīvotāju iespējas saņemt ārstniecības pakalpojumus pēc iespējas tuvāk savai dzīvesvietai.

Attiecībā uz pakalpojumu cenām, pašvaldība ir norādījusi, ka SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” sniedz valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus² atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, proti, valsts apmaksātos veselības aprūpes pakalpojumus kapitālsabiedrība, tāpat kā privātais sektors – par vienotām cenām, kuras nosaka valsts. Savukārt maksas veselības aprūpes pakalpojumus kapitālsabiedrība sniedz par cenām, kuras balstītas uz pilnas pašizmaksas aprēķinu, iekļaujot tajā arī peļņas daļu. Saskaņā ar SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” sniegto informāciju, kapitālsabiedrība nesaņem valsts vai pašvaldības dotācijas zaudējumu segšanai, tā plāno savu darbību atbilstoši sev pieejamiem resursiem.

Attiecībā uz kapitālsabiedrības konkurentiem, pašvaldība norādīja, ka kapitālsabiedrības konkurenti ir citi veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji Kurzemes reģionā. Tās ir ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes iestādes, t.sk. pašvaldības un privātās iestādes, kuras sniedz gan valsts apmaksātus, gan maksas veselības aprūpes pakalpojumus. Ventspils pilsētā atrodas 12 ārstniecības iestādes (t.sk. SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”), kuras ir noslēgušas līgumu ar Nacionālo veselības dienestu par valsts apmaksātās sekundārās ambulatorās veselības aprūpes sniegšanu.³ Konkurenci veido arī uzņēmumi, kuri veic visa veida medicīniskās analīzes slimību diagnostikai un veselības novērtēšanai.⁴ Kapitālsabiedrībai atsevišķos sniegtajos pakalpojumos ir liela konkurence gan Ventspils pilsētā, gan Kurzemes reģionā.

Ievērojot minēto, pašvaldības ieskatā līdzdalība SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” ir saglabājama, pamatojoties uz VPIL 88.panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punktu.

Viedokli par līdzdalības kapitālsabiedrībā saglabāšanu ir sniegusi biedrība „Latvijas slimnīcu biedrība”, kuras ieskatā kapitālsabiedrība darbojas stratēģiski svarīgā nozarē valsts mērogā, līdz ar to līdzdalība kapitālsabiedrībā ir saglabājama.

Viedokli ir sniegusi arī Veselības aprūpes darba devēju asociācija (turpmāk – VADDA)⁵ 17.09.2020. vēstulē Nr.VADDA-2020/25, kurā VADDA ir izteikusies par ambulatorajiem veselības aprūpes pakalpojumiem Ventspilī. VADDA, darbojoties veselības aprūpes nozarē, sekojot līdzi tirgus attīstībai dažādos Latvijas novados, iepazīstoties ar publiski pieejamo informāciju par ārstniecības iestāžu izvietojumu un piedāvātajiem pakalpojumiem, secina, ka diez vai Ventspilī varētu būt veselības aprūpes pakalpojumu tirgus nepilnība. VADDA norāda,

² Vidēji 85% no SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” ieņēmumiem veido Nacionālā veselības dienesta maksājumi par valsts apmaksāto stacionāro un ambulatoro veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu. Pārējo ieņēmumu daļu veido ieņēmumi no sniegtajiem maksas pakalpojumiem, kuru kopskaits veido aptuveni 1.3 tūkstošus dažādu manipulāciju un pakalpojumu veidus, pacientu līdzmaksājumi, ieņēmumi no citiem sniegtajiem pakalpojumiem.

³ Kopumā Kurzemes reģionā atrodas 73 ārstniecības iestādes, kuras ir noslēgušas līgumu ar Nacionālo veselības dienestu par valsts apmaksātās sekundārās ambulatorās veselības aprūpes sniegšanu.

⁴ Piemēram, E. Gulbja laboratorija, Centrālā laboratorija, NMS laboratorija, SIA „Ventspils poliklīnika”.

⁵ Kaut arī konkrētais viedoklis ir sniegts par PSIA „Ventspils poliklīnika” sniegtajiem ambulatorajiem pakalpojumiem, šāda veida pakalpojumus sniedz daļēji arī SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”, līdz ar to konkrētie VADDA apsvērumi ir attiecināmi arī uz SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” konkrētajā daļā.

ka ambulatorie veselības aprūpes pakalpojumi nav atzīstami par tādiem, kurus nevarētu nodrošināt privātais sektors. VADDA ieskatā, lai pašvaldība varētu realizēt likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 6.punktā noteikto funkciju, VADDA iesaka pašvaldībai izvērtēt tās līdzdalības nepieciešamību, to aizstājot ar atbalsta mehānisma izveidi pašvaldības iedzīvotājiem veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībā – līdztekus novirzot konkrētām iedzīvotāju grupām, piemēram, tām iegādājoties brīvprātīgās veselības apdrošināšanas polises vai par noteiktu summu izsniedzot mērķfinansējumu, kā rezultātā pacients pats varētu izvēlēties veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju.

Tāpat viedokli ir sniegusi Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk – LTRK)⁶, kura 30.11.2020. vēstulē Nr.2020/1304 ir atzinusi, ka pašvaldību iesaiste komercdarbībā, izmantojot iespēju piedāvāt atlaides vai atbrīvojumus no telpu nomas maksas un piesaistot ES fondu un ERAF līdzekļus, ir konstatējama praktiski visās LTRK vērtētajās kapitālsabiedrībās. Minētie apstākļi LTRK ieskatā būtiski ietekmē godīgu konkurenci veselības nozarē un privātā sektora komersanti nav vienlīdzīgā situācijā ar pašvaldību kapitālsabiedrībām. Tāpat LTRK ieskatā privātajā sektorā (daļā par ambulatorajiem pakalpojumiem) ir pietiekams privāto pakalpojumu sniedzēju skaits, kas spēj nodrošināt pašvaldību kapitālsabiedrību, piemēram, PSIA „Ventpils poliklīnika”, piedāvātos veselības aprūpes pakalpojumus. Līdz ar to pašvaldībām ir nepieciešams pārskatīt to kapitālsabiedrību sniegtos pakalpojumus, lai nerastos situācija, ka pašvaldības, iesaistoties komercdarbībā, sniedz tādus pakalpojumus, ko jau šobrīd ir spējīgs nodrošināt privātais sektors.

Ņemot vērā pašvaldības izvērtējumā norādīto informāciju, kā arī pašvaldības lomu efektīvā veselības aprūpes sistēmā un pakalpojumu pieejamības veicināšanā, piemēram, vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanā un „vienas pieturas” principa realizēšanā, tādējādi nodrošinot konkrētās administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu veselības aprūpes ciklu, KP atzīst, ka SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē.

Vienlaikus, kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums.

Līdz ar to KP ieskatā pašvaldībai būtu nepieciešams veikt papildu izvērtējumu⁷ par pakalpojumiem, kurus saskaņā ar pašvaldības norādīto informāciju⁸, LTRK⁹ un VADDA atzīto jau sniedz privātie tirgus dalībnieki un par kuru sniegšanu pastāv liela konkurence, proti, par iespēju pārtraukt konkrēto pakalpojumu sniegšanu, iespēju veikt komercdarbību veicinošus pasākumus privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi palielinot šo tirgus dalībnieku iesaisti konkrētajā tirgū, piemēram, izskatīt kādu no VADDA norādītajiem alternatīvajiem risinājumiem, bet vienlaikus vērtējot, vai konkrēto pakalpojumu pārtraukšanas gadījumā neveidotos tirgus nepilnība, tādējādi radot negatīvu ietekmi uz konkrētā pakalpojuma pieejamību konkrētajā administratīvajā teritorijā.

Gadījumā, ja noteiktos tirgus segmentos, piemēram, daļā par kādu no ambulatorajiem

⁶ Kaut arī konkrētais viedoklis ir sniegts par PSIA „Ventpils poliklīnika” sniegtajiem ambulatorajiem pakalpojumiem, šāda veida pakalpojumus sniedz daļēji arī SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”, līdz ar to konkrētie LTRK apsvērumi ir attiecināmi arī uz SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” konkrētajā daļā.

⁷ Minētais izvērtējums veicams pēc šī KP viedokļa (atzinuma) saņemšanas un par izvērtējuma rezultātiem informējama KP.

⁸ Ventpils pilsētas domes 25.08.2020. vēstules Nr.7-2.1/2-203 2.lappuse.

⁹ LTRK 30.11.2020. vēstules Nr.2020/1304 6.lappuse (daļā par ambulatorajiem pakalpojumiem).

veselības aprūpes pakalpojumiem, nav konstatējama tirgus nepilnība un privātie tirgus dalībnieki ir pilnībā spējīgi nodrošināt konkrēto pakalpojumu pieejamību, KP ieskatā nebūtu atbalstāms, ka kapitālsabiedrība turpinātu konkrēto pakalpojumu sniegšanu vai uzsāktu šādu pakalpojumu sniegšanu nākotnē (paplašinot savu saimniecisko darbību), piemēram, iepērkot jaunas medicīniskās iekārtas vai uzsākot pakalpojumu sniegšanu citu pašvaldību administratīvajās teritorijās, kurās jau konkrētos pakalpojumus nodrošina privātie tirgus dalībnieki.

Attiecībā uz iespējamiem konkurences neitralitātes pārkāpuma riskiem, KP rīcībā ir informācija, ka pašvaldība, iespējams, tai piederošām kapitālsabiedrībām noteic nekustamā īpašuma nomas maksas atlaides līdz pat 90% apmērā.

Nemot vērā, ka nepamatotu priekšrocību piešķiršana savai kapitālsabiedrībai ir pretēja Konkurences likuma 14.¹panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajam, KP aicina pašvaldību izvērtēt un pārtraukt konkrēto nodokļu atvieglojumu piešķiršanu, tādējādi novēršot iespējamu konkurences neitralitātes pārkāpumu.

Noslēgumā KP aicina pašvaldību un SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” patstāvīgi, ik pēc kāda laika, veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu¹⁰, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), lai šajā novērtējumā gūtu vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamus konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī novērst konkurences neitralitātes pārkāpumus.

Attiecībā uz pašvaldības veikto juridisko un ekonomisko izvērtējumu par līdzdalības saglabāšanu PSIA „Ventspils poliklīnika”, KP norāda turpmāko.

Saskaņā ar pašvaldības norādīto informāciju 2010.gadā starp pašvaldību un kapitālsabiedrību tika noslēgts deleģēšanas līgums uz 10 gadiem (ar tiesībām pagarināt uz 5 gadiem) par pašvaldības autonomajā kompetencē (nodrošināt veselības aprūpes pieejamību) ietilpstošu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu, sniedzot Ventspils iedzīvotājiem primārās veselības aprūpes un sekundāros ambulatoros veselības aprūpes pakalpojumus.

Primārās veselības aprūpes ietvaros poliklīnikā pacientus pieņem ģimenes ārsti. Savukārt sekundārās ambulatorās veselības aprūpes ietvaros poliklīnika nodrošina ārstu speciālistu konsultācijas, laboratoriskos, ultrasonogrāfijas, digitālās rentgenogrāfijas izmeklējumus, osteodensitometrijas izmeklējumus, mamogrāfijas un mamogrāfijas skrīninga izmeklējumus valsts programmas ietvaros, fizikālās terapijas un masāžas pakalpojumus. Poliklīnikā tiek sniegti valsts apmaksāti rehabilitācijas pakalpojumi. Pacientus pieņem arī tiešās pieejamības speciālisti: psihiatrs, narkologs, endokrinologs, dermatovenerologs, ginekologs, onkologs – ķīmijterapeits un oftalmologs. Tāpat pacientus pieņem šādi speciālisti: ķirurgs, traumatologs, neirologs, otolaringologs, fizikālās terapijas un rehabilitācijas ārsts, audiologopēds, ergoterapeits un ir pieejami diabēta pēdas aprūpes pakalpojumi. Papildus minētajam kapitālsabiedrība iznomā telpas privātā sektora ārstniecības personālam, lai paplašinātu pakalpojumu klāstu un nodrošinātu pakalpojumu pieejamību Ventspils iedzīvotājiem.

Attiecībā uz konkurences izvērtējumu un pakalpojumu cenu noteikšanu, PSIA „Ventspils poliklīnika” izvērtējumā norādīta tāda pati informācija kā SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”, līdz ar to KP atkārtoti neatreferēs konkrēto informāciju.

¹⁰ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate

Attiecībā uz kapitālsabiedrības gūto ieņēmumu īpatsvaru, pašvaldība norāda, ka lielāko kapitālsabiedrības ieņēmumu daļu¹¹ veido valsts budžeta finansējums pacientu ārstēšanai, pārējo ieņēmumu daļu veido ieņēmumi par sniegtajiem maksas veselības aprūpes pakalpojumiem un ieņēmumi no palīgdarbības, piemēram, telpu nomas.

Līdz ar to pašvaldības ieskatā kapitālsabiedrības darbība ir atbilstoša VPIL 88.panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punktam.

Arī šajā gadījumā, ņemot vērā kapitālsabiedrības sniegtos pakalpojumus un to nozīmi pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotājiem, KP ieskatā PSIA „Ventspils poliklīnika” pamatdarbības rezultātā radītie pakalpojumi ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem.

Tāpat arī šajā gadījumā pašvaldībai ir nepieciešams veikt papildu izvērtējumu attiecībā uz PSIA „Ventspils poliklīnika” sniegtajiem ambulatorajiem veselības aprūpes pakalpojumiem (atbilstoši KP paustajam daļā par SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”).

KP atbalsta pašvaldības iniciatīvu iznomāt kapitālsabiedrības telpas privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi ne tikai pilnveidojot konkrētu medicīnas pakalpojumu pieejamību, bet arī veicinot privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū. Vienlaikus KP atgādina, ka arī publiskas personas kapitālsabiedrībai nosakāmajai nomas maksai par tās lietošanā nodoto telpu izmantošanu ir jāatbilst tirgus vērtībai, tādējādi novēršot iespējamu neatbilstību konkurences neitralitātei. Uz konkrētā jautājuma aktualitāti norādīts arī LTRK 30.11.2020. vēstulē Nr.2020/1304, līdz ar to KP aicina pašvaldību pievērst sevišķu uzmanību konkrētajam jautājumam par nomas maksas noteikšanu PSIA „Ventspils poliklīnika”.

Kā arī KP aicina pašvaldību izvērtēt un novērst iespējamus konkurences neitralitātes pārkāpumus, kas saistīti ar iespējamiem nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem, regulāri veikt konkurences neitralitātes pārkāpuma risku izvērtējumu un veikt konsultācijas ar komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem atbilstoši KP norādītajam.

Ar cieņu
priekšsēdētājs

J. Gaiķis

---

¹¹ 2019.gadā aptuveni 73% no ieņēmumiem.